

STORTINGET

Innst. 221 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:53 S (2017–2018)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Trygve Slagsvold Vedum, Liv Signe Navarsete, Knut Arild Hareide, Ola Elvestuen, Abid Q. Raja, Willfred Nordlund, Audun Lysbakken og Mona Lill Fagerås om ny gjennomgang av kostnadane og konsekvensane knytt til nedlegginga av Andøya flystasjon

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa setje i verk ein ny ekstern gjennomgang av kostnadane og konsekvensane knytt til nedlegginga av Andøya flystasjon og undersøke om det har kome endringar i talmaterialet og grunnlaget for avgjerda.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Zaineb Al-Samarai, Jette F. Christensen, lederen Anniken Huitfeldt, Martin Kolberg og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Hårek Elvenes, Trond Helleland, Ingjerd Schou og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Hans Andreas Limi og Christian Tybring-Gjedde, fra Senterpartiet, Liv Signe Navarsete, fra Sosialistisk Venstreparti,

Audun Lysbakken, fra Venstre, Abid Q. Raja, og fra Kristelig Folkeparti, Knut Arild Hareide, viser til Representantforslag 53 S (2017–2018) fra Trygve Slagsvold Vedum, Liv Signe Navarsete, Knut Arild Hareide, Ola Elvestuen, Abid Q. Raja, Willfred Nordlund, Audun Lysbakken og Mona Lill Fagerås om en ny gjennomgang av kostnadene og konsekvensene knyttet til nedleggingen av Andøya flystasjon. Komiteen er innforstått med at representantforslaget fremmes som en oppfølging av Innst. 62 S (2016–2017), jf. Prop. 151 S (2015–2016) Kampkraft og bærekraft – Langtidsplan for forsvarssektoren, hvor en samlet komité i sin behandling fattet vedtak om at regjeringen skulle oppdatere Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2017 dersom det skulle fremkomme vesentlige endringer i beslutningsgrunnlaget for nedleggingen av Andøya flystasjon.

Komiteen viser til at forslagsstillerne tilkjennegir sin oppfattelse om at det er fremkommet slike endringer i beslutningsgrunnlaget, spesielt i tilknytning til en analyse gjennomført av konsultentselskapet Samfunnsøkonomisk analyse på oppdrag fra Senterpartiet. Komiteen er kjent med at Samfunnsøkonomisk analyse i sin rapport konkluderer med at innsparingene ved å samle aktiviteten på Evenes og legge ned Andøya flystasjon trolig vil bli vesentlig mindre enn det regjeringen estimerer, og at det er fare for store kostnadsoverskridelser. Komiteen merker seg at forslagsstillerne underbygger sin argumentasjon ved henvisning til uttalelser fra tidligere og nåværende leder av Norges Offisersforbund, som begge uttrykker lignende synspunkter.

Komiteen viser videre til at statsråden i brev til utenriks- og forsvarskomiteen av 5. desember 2017 bestrider annen supplerende argumentasjon som legges

Beriktiget

frem av forslagsstillerne, herunder størrelsen på kostnadsoverskridelsen ved etableringen av kampflybasen på Ørland og fremskutt operasjonsbase på Evenes, samt begrunnelsen for kostnadsøkningen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at resultatene fra konseptvalgutredningen for Evenes flystasjon (KVU Evenes) og kvalitetssikringen av denne har blitt forelagt komiteen underveis i behandlingen av representantforslaget. Disse medlemmer viser til at hensikten med KVU Evenes har vært å frembringe et solid beslutningsgrunnlag for valg av helhetlig konsept for gjennomføring av stortingsvedtak i Innst. 388 S (2011–2012), jf. Prop. 73 S (2011–2012) og Innst. 62 S (2016–2017), jf. Prop. 151 S (2015–2016). Kvalitetssikringen av konseptvalgutredningen er gjennomført i tråd med retningslinjene fastsatt i Finansdepartementets ordning for kvalitetssikring av store statlige investeringer, samt i avrop fra Forsvarsdepartementet og Finansdepartementet datert 20. november 2017.

Disse medlemmer understreker at resultatene fra KVU Evenes og kvalitetssikringen bekrefter viktige forutsetninger som lå til grunn i langtidsplanen og for Stortingets vedtak i 2016 om å etablere Evenes som hovedbase for maritime patruljefly (MPA), i tillegg til funksjonen som fremskutt operasjonsbase for kampfly, som ble vedtatt i 2012. Disse medlemmer viser til statsrådens brev til komiteen av 5. april 2018, som uttrykker departementets oppfattelse av at disse resultatene

«gir oss en ytterligere trygghet for at planene som det skal bygges videre på er solide og at Stortingets vedtak står seg».

Disse medlemmer viser til at det i hovedsak var usikkerhet omkring kostnad knyttet til baseløsning i nord som lå til grunn for representantforslaget. Den eksternt kvalitetssikrede KVU Evenes avdekker at det ikke foreligger en slik usikkerhet. Disse medlemmer viser også til at konseptvalgutredningen avkrefter andre usikkerhetsmomenter tilknyttet Evenes, slik som kapasitet for alliert mottak og avvikling av sivil og militær trafikk i samme tidsrom. Disse medlemmer viser til at hovedkonklusjonen i den eksterne kvalitetssikringen, både når det gjelder kostnadsbildet og andre virkninger, er å anbefale samme konsept som KVU Evenes. Disse medlemmer understreker at det er kritisk å sørge for god fremdrift i arbeidet med å etablere Evenes som fremskutt base i nord.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at en enstemmig utenriks- og forsvarskomite i behandlingen av langtidsplanen gjennom Innst. 62 S (2016–2017), jf. Prop. 151 S (2015–2016) uttalte følgende:

«Komiteen viser til at det er reist spørsmål ved det økonomiske beslutningsgrunnlaget knyttet til deler av langtidsplanproposisjonen, herunder samlingen på Evenes og Værnes. Dersom det framkommer vesentlige endringer i beslutningsgrunnlaget, legger komiteen til grunn at regjeringen kommer tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett våren 2017 med en oppdatering.»

Stortinget mottok ikke noe informasjon om endringer i beslutningsgrunnlaget i forslaget til revidert nasjonalbudsjett våren 2017. Disse medlemmer registrerer at det heller ikke gjennom Forsvarsdepartementets offentliggjøring av konseptvalgutredningen for Evenes-utbyggingen og den eksterne kvalitetssikringen av denne har framkommet vesentlige endringer i beslutningsgrunnlaget.

Disse medlemmer vil understreke at det påhviler Forsvarsdepartementet et tungt ansvar både for å ivareta kostnadskontroll i den videre utbyggingsprosessen og for å gjenoppbygge tillit til den foregående beslutningsprosessen.

Disse medlemmer viser til at den sikkerhetspolitiske utviklingen har konsekvenser for norsk planverk og infrastruktur for mottak av allierte forsterkninger. Disse medlemmer har registrert at regjeringen har varslet at den først gjennom statsbudsjettet for 2019 vil orientere Stortinget om arbeidet med revidering av dette planverket. Disse medlemmers oppfatning er at Andøya flystasjon bør få en beredskapsrolle som forsterkningsbase for alliert mottak.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti viser til Innst. 62 S (2015–2016), hvor disse medlemmer gikk inn for å videreføre Andøya flystasjon som base for maritime overvåkingsfly. Disse medlemmer kan ikke se at det er kommet fram ny informasjon i KVU eller KS1 som tilsier en endring i dette standpunktet. Disse medlemmer mener fremdeles at Andøya flystasjon bør videreføres som base for maritime patruljefly (MPA).

Disse medlemmer viser til at behovet for luftvern har vært et argument som har blitt ført av regjeringen mot en delt løsning mellom Andøya og Evenes, dette begrunnet i at MPA er en viktig strategisk ressurs som må beskyttes i en krisesituasjon. Disse medlemmer viser imidlertid til Prop. 151 S (2015–2016), hvor regjeringen skriver følgende om alternativ 3) delt løsning mellom Andøya og Evenes:

«Løsningen gir samme beskyttelse av mottaksområdet i Ofoten, men de maritime patruljeflyene vil ikke komme inn under beskyttelsen av luftvernet på Evenes. Dette gjør at disse ressursene vil måtte deployere til en annen base ved et gitt trusselnivå.»

Videre viser disse medlemmer til KS1, som slår fast følgende:

«Vi forstår det slik at det ikke planlegges å operere MPA fra Evenes under høyintensitetsoperasjoner. Vi savner en forklaring på hvordan MPA-ene skal løse sine oppgaver i nordområdene i en væpnet konflikt. Dette burde vært utredet.»

Disse medlemmer mener argumentet om luftvern på dette grunnlaget framstår som vikarierende argumentasjon mot en delt løsning.

Disse medlemmer viser videre til at det er sådd betydelig tvil om grunnlaget for kostnadsberegningene i KVV og KS1, og om blant annet driftskostnader, kostnader knyttet til nedlegging av Andøya og flyttekostnader er inkludert i det totale kostnadsbildet. Disse medlemmer mener det fremdeles ikke framgår tydelig fra regjeringen hva som vil være totalkostnadsbildet ved en enbaseløsning på Evenes.

Disse medlemmer fremmer med bakgrunn i dette følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest legge fram en ny oversikt over totalkostnadene ved etablering av en enbaseløsning på Evenes.»

Videre fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen videreføre Andøya flystasjon som base for maritime overvåkingsfly.»

Desse medlemmene viser til at Stortinget under handsaminga av Prop. 151 S (2015–2016) vurderte følgende fem alternativ: 1) Samling på Evenes, 2) Samling på Andøya, 3) Delt løysing mellom Evenes og Andøya, 4) Samling på Evenes med Andøya som beredskapsbase og 5) Samling på Andøya med Evenes som beredskapsbase.

Desse medlemmene peiker på at sidan beredskapsbasar på høvesvis Andøya og Evenes vart handsama som eigne alternativ utan å bli valde, betyr det at Evenes som einebase skulle dekkje funksjonane som Andøya i dag dekkjer.

Når det no gjennom konseptvalutgreiinga vert stadfesta at Evenes ikkje er i stand til å dekkje dei funksjonane Andøya dekkjer, betyr det at ein ikkje lengre er innfor vedtaksrammene som Stortinget fatta. Løysinga som no vert skissert, er ei løysing som ikkje vart skissert i langtidsplanen, nemleg ei samling på Evenes med andre flyplassar som beredskapsbasar. Desse medlemmene viser til at etablering og drift av nye beredskapsbasar vil gi store investerings- og driftskostnader. Desse kostnadene er ikkje tatt med i kostnadsestimatet i konseptvalutgreiinga, noko dei openbart burde ha vore.

Desse medlemmene viser til at regjeringa i Prop. 151 S (2015–2016) skreiv følgjande om alternativ 3, deling av aktiviteten mellom Andøya og Evenes:

«Løsningen gir samme beskyttelse av mottaksområdet i Ofoten, men de maritime patruljeflyene vil ikke komme inn under beskyttelsen av luftvernet på Evenes. Dette gjør at disse ressursene vil måtte deployere til en annen base ved et gitt trusselnivå.»

Desse medlemmene viser til at KS1 slår fast følgende:

«Vi forstår det slik at det ikke planlegges å operere MPA fra Evenes under høyintensitetsoperasjoner. Vi savner en forklaring på hvordan MPA-ene skal løse sine oppgaver i nordområdene i en væpnet konflikt. Dette burde vært utredet.»

Desse medlemmene viser til at dette vert underbygd av regjeringa sitt svar til Stortinget under handsaminga av langtidsplanen, der regjeringa slo fast:

«Evenes har et drivstoffanlegg som er dimensjonert for både kampfly og allierte fly. Dimensjonerende forbruk for henholdsvis norske kampfly, maritime overvåkingsfly og allierte fly vil ikke kunne inntreffe samtidig, på grunnlag av andre begrensende faktorer og operative vurderinger.»

Desse medlemmene viser til at regjeringa har grunngeve behovet for luftvern med at utan luftvern til dei maritime overvåkingsflya, vil flya

«måtte deployere til en annen base ved et gitt trusselnivå».

No kjem det fram at dei same flya likevel ikkje skal vere på Evenes i ein slik situasjon. Desse medlemmene slår fast at å leggje ned Andøya flystasjon, utan ein klar plan for om og eventuelt korleis dei maritime overvåkingsflya skal verte nytta i ein væpna konflikt, er særskild mangelfull forsvarsplanlegging.

Desse medlemmene viser til at konseptvalutgreiinga gjer greie for at det langtrekkande luftvernet Evenes vil få, ikkje gjev vern mot ballistiske missilar. Desse medlemmene viser òg til at å operere frå basar med beskytta hangarar og oppstillingsplassar samt moglegheiter for spreiding på basen og bruk av fleire basar er eit viktig motsvar til mellom anna fiendtlege kryssermissilar.

På dette grunnlag fremjar desse medlemmene følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa syte for at prosessen med nedlegginga av Andøya flystasjon og bygging av Evenes som base for maritime overvåkingsfly vert sett på vent fram til regjeringa har lagt fram utgreiing om framtidig basestruktur i Forsvaret.»

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet og Kristeleg Folkeparti viser til at ein samla

utanriks- og forsvarskomiteé i Innst. 62 S (2016–2017) slo fast følgjande:

«Komiteen viser til at det er reist spørsmål ved det økonomiske beslutningsgrunnlaget knyttet til deler av langtidsplanproposisjonen, herunder samlingen på Evenes og Værnes. Dersom det fremkommer vesentlige endringer i beslutningsgrunnlaget, legger komiteen til grunn at regjeringen kommer tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett våren 2017 med en oppdatering.»

Desse medlemene viser til at det har kome vesentlege endringar i beslutningsgrunnlaget for nedlegginga av Andøya flystasjon. På side 11 i konseptvalutgreiinga står det mellom anna at:

«Evenes skal overta rollen som vertsbaser for allierte maritime patruljefly etter nedleggelsen av Andøya flystasjon, både hva angår øvelser og oppdrag. Når det gjelder øvrige allierte behov som er dekket på Andøya flystasjon i dag, er det ikke lagt til grunn at disse overføres til Evenes flystasjon.»

Dette tyder på at Evenes ikkje skal ha ansvar for mottak av allierte kampfly ut over det som allereie var planlagt på Evenes før avgjerda om nedlegging av Andøya flystasjon vart fatta.

Desse medlemene viser til at 16. januar i år, heile 14 månader etter at regjeringa fekk vedteke sin langtidsplan, opplyste forsvarsministeren for første gong at regjeringa hadde satt i gong ei utgreiing av basestrukturen og mottak av allierte styrker. Desse medlemene viser til at dette også vert stadfesta i konseptvalutgreiinga, der det står at

«Forsvaret har iverksatt et arbeid for å utvikle et helhetlig basekonsept som skal håndtere norske sikkerhetsinteresser, i tråd med planverk og forpliktelser i NATO, i en bærekraftig og kosteffektiv løsning. Konseptet skal vise hvordan helheten av norsk basestruktur, også nedlagte baser, kan utnyttes i fred, krise og væpnet konflikt.»

Desse medlemene understrekar at Stortinget dermed står i fare for å leggje ned Andøya flystasjon utan å vite kor eller korleis Noreg skal ta imot allierte kampfly i Nord-Noreg.

Desse medlemene viser til at det i etterkant av handsaminga av langtidsplanen har kome fram fleire forhold som set vedtaket om nedlegginga av Andøya flystasjon i eit nytt lys. Aldrimmer.no skrev 2. september i fjor at en amerikansk delegasjon som besøkte både Andøya og Evenes, åtvare mot å leggje ned Andøya flystasjon. 14. januar i år omtalte fleire medier at USA planlegg å tilby Noreg ei infrastrukturpakke for å bevare Andøya flystasjon. Dette viser kor viktig Andøya flystasjon er for både Noreg og NATO si forsvarsevne.

Desse medlemene understrekar at nedlegging av Andøya flystasjon før det i det heile tatt er gjort greie

for den endelege basestrukturen og mottak av allierte styrker i Noreg, fort vil kunne vise seg å være eit historisk feilgrep.

På dette grunnlag fremjar desse medlemene følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa sikre at Andøya flystasjon vert vidareført som base for maritime overvåkingsfly og som militær base for mottak av allierte forsterkningar under krise og krig.»

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet har fremja representantforslag der regjeringa vert bedd om å:

«leggje frem ein opptrappingsplan for Forsvaret for å nå NATO sitt mål om forsvarsløyvingar tilsvarande 2 % av BNP i 2024.»

Denne medlemen viser til at alle dei fire største partia på Stortinget gjekk til val på partiprogram som inneheldt NATO sitt 2 pst.-mål. Denne medlemen viser til at tidlegare sjef Etterretningstenesta og sjef for Hærens styrkar, Kjell Grandhagen, i ein kronikk i DN 14. juni 2017 åtvare mot at Noreg, utan ein heilskapleg plan for NATOs 2 pst.-mål, raskt risikerer:

«feilinvesteringer og nedleggelse av baser vi under nye rammebetingelser ville velge å beholde.»

Denne medlemen åtvarar mot å stadfeste ei nedlegging av Andøya flystasjon før partia som gjekk til val på NATOs 2 pst.-mål, har klargjort om dei framleis står fast ved desse lovnadane.

Denne medlemen viser til Tom Bjørvik sin grundige analyse av konseptvalutgreiinga for Evenes flystasjon, som er send til kvart medlem av utanriks- og forsvarskomiteen. Der konkluderer Bjørvik med at:

«Min påstand er at KVVU-en ikke bekrefter tallene, men at KVVU-en redegjør for hva man faktisk får for summen som var presentert for Stortinget i fm Langtidsplan-beslutningen.»

Bjørvik summerer opp sin analyse med følgjande:

«Slik jeg leser KVVU-en anvendes det fem virkemidler som for å nå FD's eget sammenliknings-parameter, som er en investeringskostnad på maksimalt kr 4,2 mrd:

Virkemiddel 1: Reduserer ambisjonsnivået ved å plukke bort nødvendige, men kostnadsdrivende, elementer.

Virkemiddel 2: Investeringskostnader transformeres til driftskostnader, samtidig som fokuset rettes mot investeringssummen i stedet for summen av investeringskostnader, driftskostnader og skattekostnader, som var de økonomiske sammenlikningskriteriene i Langtidsplanen (LTP).

Virkemiddel 3: Skyver kostnader foran seg til et etterfølgende byggetrinn 2 (uten at kostnadene er medtatt i KVVU-en). Den fremlagte KVVU'en beskriver en

rekke potensielle utvidelser 'dersom behovet melder seg'. De fleste av disse er behov som åpenbart vil melde seg. Dette gjelder f.eks. flere flyoppstillingsplasser for større fly, laste/losseplattformer for armering (til og fra basen), armeringsplattformer for MPA og nødvendig utvidelse av fuel-anlegg.

Virkemiddel 4: I stedet for å øke usikre kostnadsposter, som med høy grad av sannsynlighet vil gi merkostnader, etablerer man et 'fundament' av usikkerhet for senere å kunne få tilført ytterligere midler for dekking av merkostnader - uten at dette må kalles kostnadsoverskridelser (ref. Ørlandet).

Virkemiddel 5: Utelater viktige kostander som burde være en del av investeringen for det valgte alternativ Enebase Evenes. F.eks. gjelder det etablering og drift av beredskapsbaser som en følge av at Evenes ikke vil være i stand til å dekke den mottakskapasiteten som Andøya i dag har for allierte styrker, samt en rekke investeringskostnader som forsvarlets oppbygging effektuerer men som skyves over på Avinor.»

Denne medlemen viser til at norske folkevalde sitt mest grunnleggjande ansvar er ansvaret for norske borgarar sin tryggleik. Å avvike både Andøya og Bodø flystasjon skaper ei for stor sårbarheit. Denne medlemen viser til at Arbeidarpartiet før valet slo fast at Noreg ikkje har dårleg tid i denne saka eller at vi er i ein tvangssituasjon. Det vert i KS-1 til langtidsplanen bekræfta at MPA-basen på Evenes ligg langt etter tidsplanen og at ei tidsforsering vert frårådd, slik at basen ikkje vil vere ferdig når dei nye overvakingsflya kjem. Ei innfasing av P8 må sannsynlegvis skje på ein annan base, og da kan ein stoppe opp og ta seg tid til å vurdere saka grundig i lys av dei nye opplysningane som ligg føre.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre, sammen med Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti under behandlingen av Prop. 151 S (2015–2016) foreslo å videreføre Andøya flystasjon som base for maritime overvåkningsfly.

Dette medlem understreker derimot at komiteens flertall besluttet nedleggelsen av Andøya flystasjon til fordel for en kraftsamling og utbygging av Evenes flystasjon.

Dette medlem erkjenner at stortingsflertallet ikke støttet Venstres forslag om å bevare Andøya som flystasjon for maritime overvåkningsfly. Når flertallet ikke støtter Venstres foretrukne løsning, er dette medlem opptatt av at den vedtatte løsningen skal skje innenfor økonomisk forsvarlige rammer, i samsvar med militærfaglige anbefalinger.

Dette medlem mente det knyttet seg usikkerhet rundt konseptvalgutredningen for Evenes, og er derfor glad for at Forsvarsdepartementet har gjennomført en ekstern kvalitetssikring av beslutningen om Evenes.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen snarest legge fram en ny oversikt over totalkostnadene ved etablering av en enbaseløsning på Evenes.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen videreføre Andøya flystasjon som base for maritime overvåkningsfly.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringa syte for at prosessen med nedlegginga av Andøya flystasjon og bygging av Evenes som base for maritime overvakingsfly vert sett på vent fram til regjeringa har lagt fram utgreiing om framtidig basestruktur i Forsvaret.

Forslag fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringa sikre at Andøya flystasjon vert vidareført som base for maritime overvakingsfly og som militær base for mottak av allierte forsterkningar under krise og krig.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:53 S (2017–2018) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Trygve Slagsvold Vedum, Liv Signe Navarsete, Knut Arild Hareide, Ola Elvestuen, Abid Q. Raja, Willfred Nordlund, Audun Lysbakken og Mona Lill Fagerås om ny gjennomgang av kostnadane og konsekvensane knytt til nedlegginga av Andøya flystasjon – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 16. mai 2018

Anniken Huitfeldt

leder

Hårek Elvenes

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Forsvarsdepartementet v/statsråd Frank Bakke-Jensen til utenriks- og forsvarskomiteen, datert 7. desember 2017****Uttalelse til representantforslag 53 S (2017–2018)**

Jeg viser til brev fra leder i Utenriks- og forsvarskomiteen (UFK), Anniken Huitfeldt, av 15. november 2017. I brevet anmodes det om departementets uttalelse til Representantforslag 53 S (2017–2018) og Representantforslag 55 S (2017–2018). Representantforslagene svares ut i to separate uttalelser.

I Representantforslag 53 S foreslår stortingsrepresentantene Liv Signe Navarsete, Trygve Slagsvold Vedum, Knut Arild Hareide, Ola Elvestuen, Abid Q. Raja, Willfred Norlund, Audun Lysbakken og Mona Lill Fagerås en ny gjennomgang av kostnadene og konsekvensene knyttet til nedleggingen av Andøya flystasjon.

I bakgrunnen for representantforslaget hevdes det blant annet at utbyggingen av Ørland flystasjon vil koste over 15 milliarder kroner, og ikke 6 milliarder kroner, som opprinnelig estimert. Jeg ønsker å korrigere denne fremstillingen. Gjennom Innst. 388 S (2011–2012) til Prop. 73 S (2011–2012), ble kostnadene for etablering av kampflybasen på Ørland og fremskutt operasjonsbase på Evenes beregnet til å være 9,0 milliarder kroner (2011-kroner). Av disse var 5,1 milliarder kroner knyttet til investeringer i nye kapasiteter og 3,9 milliarder kroner knyttet til fornyelse/oppgradering av eksisterende bygg og anlegg i perioden frem til 2052. Omregnet til 2017-kroner, er kostnadene for Ørland flystasjon og den fremskutte operasjonsbasen på Evenes 10,4 milliarder kroner fordelt på hhv. 4,5 milliarder kroner til fornyelse og 5,9 milliarder kroner til nye investeringer. Stortinget ble gjennom Prop. 113 S (2014–2015) og Prop. 151 S (2015–2016) gitt en oppdatert status med hensyn til kostnadene for etablering av kampflybasen på Ørlandet. I forbindelse med behandlingen av den gjeldende langtidsplanen sluttet Stortinget seg til at kostnaden for basen må justeres for endrede forutsetninger for Ørland flystasjon, herunder strengere støykrav, og økt behov for beskyttelse og sikring av hangarene til F-35. Disse forholdene øker kostnaden for utbyggingen på Ørland med 1,6 milliarder 2017-kroner. Inkludert i dette tilleggsbehovet er nå den totale planrammen for nyinvesteringer og fornyelse av eksisterende bygningsmasse ved Ørland flystasjon frem til 2052 beregnet til om lag 12,0 milliarder 2017-kroner.

Stortinget vedtok i 2012 etablering av en fremskutt operasjonsbase for kampfly i Nord-Norge på Evenes flystasjon (Innst. 388 S (2011–2012) til Prop. 73 S (2011–2012)). I behandlingen av langtidsplanen i 2016 vedtok Stortinget å anskaffe nye maritime patruljefly, som skal lokaliseres på Evenes sammen med de fremskutte

kampflyene. Andøya flystasjon legges derfor ned jf. (Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016)).

Base- og støttestrukturen skal moderniseres og effektiviseres slik at en større del av sektorens ressurser kan anvendes til operativ virksomhet. Beslutningen om å nedlegge Andøya flystasjon var det enkelttiltaket i langtidsplanen som medførte størst konsekvenser for det berørte lokalsamfunnet. Saken ble grundig utredet og konsekvensvurdert i tråd med utredningsinstruksen, som en del av grunnlagsarbeidet for Prop. 151 S (2015–2016). Fem alternative løsninger ble vurdert. Det ble gjennomført en egen samfunnsøkonomisk analyse av basevalget, i tillegg til en distriktsmessig konsekvensutredning, som vurderte ringvirkningene for lokalsamfunn av de samlede tiltakene i langtidsplanen. Evenes ble valgt etter en helhetlig vurdering av både operative og økonomiske konsekvenser. Denne løsningen gir best operativ evne til lavest kostnad.

Ofofregionen er et viktig satsingsområde i nord. Stortinget har vedtatt å etablere en basestruktur som kan anvendes i krise og væpnet konflikt mot en motstander med moderne sensor- og våpensystemer. Det er besluttet å samle ressursene som er baseavhengige i Ofofregionen, beskyttet av luftvernssystemer. Etter Stortingets vedtak har Forsvarsdepartementet arbeidet videre med å detaljere løsningen på Evenes flystasjon. Regjeringen har sett gjennomføringen av stortingsvedtakene om fremskutt operasjonsbase for kampfly og hovedbase for nye maritime patruljefly i sammenheng. Videre valgte regjeringen å gjennomføre en egen forstudie på Evenes. Formålet med denne var å finne den mest optimale realiseringen av behovene Evenes skal dekke. Dette for å styrke beslutningsgrunnlaget for enkeltprosjektene som skal iverksettes på Evenes i årene som kommer. Denne forstudien har blitt gjennomført etter mal av en konseptvalgutredning (KVU). Her utredes hvordan Stortingets vedtak best kan gjennomføres innenfor den økonomiske rammen som ble lagt til grunn i langtidsplanen. I utredningen videreutvikles og kvalitetssikres mulige løsninger, og en konkret løsning for arrondering av operative flater og EBA på Evenes flystasjon med tilhørende kostnader anbefales.

Forsvarsdepartementet har i denne forstudien, med støtte og innspill fra Forsvaret, Forsvarsbygg og Avinor, søkt å komme frem til en løsning som ivaretar nasjonale aktørers behov og den økonomiske planrammen som lå til grunn for vedtaket best mulig. Så langt i KVU-prosessen har de vurderinger og beregninger som lå til grunn for valget av Evenes blitt bekreftet. Den foreløpi-

ge konklusjonen fra denne forstudien er at behovene og tiltakene på Evenes vil kunne realiseres i tråd med forutsetningene som lå til grunn for Stortingets beslutninger i forbindelse med behandlingen av Innst 62 S (2016–2017) til Prop 151S (2016–2017).

Evenes skal dekke både Forsvarets og Avinors behov, samt videreføre kapasitet til å ivareta allierte behov. Endringene som følger av Prop. 151 S (2015–2016) gir nye forutsetninger knyttet til alliert trening, forhåndslagring og mottak. Som omtalt i langtidsplanen vil planene for nasjonal og alliert utnyttelse av både militær basestruktur og sivil infrastruktur i krise og væpnet konflikt oppdateres. Dette arbeidet er nå pågående. Det er iverksatt et arbeid med et helhetlig luftmilitært basekonsept som vil beskrive hvordan de samlede baser i Norge vil bli utnyttet ved behov for alliert luftmilitær forsterkning. Evenes vil spille en naturlig rolle i dette helhetlige konseptet i tråd med Prop. 151 S (2015–2016). Det er identifisert muligheter for økt kapasitet for allierte forsterkningsstyrker på Evenes.

Jeg kjenner meg ikke igjen i representantenes beskrivelse av at det er rikelig med tid til å reorganisere grunnlaget for Stortingets beslutning. Evenes flystasjon skal være klar for operasjoner med kampfly fra januar 2021 og for operasjoner med maritime overvåkingsfly fra sommeren 2022. Tid er derfor en kritisk faktor i det videre arbeidet. Vi har likevel prioritert en grundig forstudie før utbyggingen starter, nettopp for å redusere risikoen for kostnadsoverskridelser som representantene advarer mot. Studien blir nå kvalitetssikret eksternt. Jeg planlegger å orientere Stortinget om konklusjonene på egnet måte i vårsesjonen 2018.

